

להרוס כדי להציל: על הצעת החרם של ניב גורדון רון פולמן

אחד הדברים המאפיינים עמדות קיצוניות הוא המוכנות של המחזיק בהן לפגוע בך בשביל להציל אותך.

כבר הזדמן לי לשמוע טיעונים למען כפיה דתית כגון: כדי להציל את נפשך אני חייב לשלול ממך את זכות התנועה והבילוי בשבת, את הזכות להתחתן עם מי שאתה רוצה, או אפילו את הזכות לחשוב את מה שאתה רוצה, כשהדובר חוזר ומדגיש "אני לא רוצה לעשות זאת כדי להציל את הדת. אני רוצה לעשות זאת כדי להציל אותך!"

ניב גורדון פרסם לאחרונה בלוס אנג'לס טיימס מאמר המבקש להטיל עלי חרם. לו היה אומר שזה בשביל להציל את הפלשתינאים, ניחא. אך לא, ד"ר גורדון רוצה שיוטל עלי חרם כדי להציל אותי. בכך הכניס את עצמו לקטגוריה של ההורסים את בבת עינם בשביל להצילה.

ועל מה ולמה שנתלונן? יש שיאמרו כי גם הורים פוגעים לעתים בילדיהם באמצעות הגבלות ואפילו עונשים כדי להצילם מעצמם. במקרים רבים, זו לא רק זכותם כי אם חובתם לעשות כן.

מה אם ניב גורדון צודק? מה אם בעקבות חרם של כמה שנים ממשלת ישראל תוותר על דרישות כאלה ואחרות, ייחתם שלום, ובא לציון גואל? כששאלתי את עצמי את השאלה הזו, נזכרתי שהיא לא זרה לי. בעבר, כשפגשתי את אותו איש דתי שאמר לי שהוא חייב להציל אותי, כלומר, לוודא שלא אגיע לגיהנום, חשבתי לעצמי לאחר שנפרדנו: "ומה אם הוא באמת צודק?"

בימים אלה אני ורבים מחברי הפיסיקאים הופכים בשאלת היתכנותה של פגיעת מטאור קטלני בכדור הארץ. כל יום שני ושלישי אני מרגיש שאני חייב להכריח את בני האדם להקדיש את כל הונם ומרצם לדבר אחד בלבד: חפירת מנהרות עצומות קילומטרים מתחת לאדמה בכדי שהמין האנושי יינצל ביום הפגיעה.

ומדוע אני עושה כך? מפני שהייתי חייב להחיל על עצמי את אותם קריטריונים שהפעלתי על כל שאר מבקשי הצלתי בבואי לבקר אותם. הייתי חייב לברר את ההסתברות שהסכנה אכן ממשית ואת ההיתכנות שחפירות באמת יעזרו, וכל זאת אל מול הנזק האדיר שייגרם למין האנושי אם כל מרצו יופנה אך ורק למשימה של חפירת מנהרות עמוק בכדור הארץ (ובמקביל כמובן, יישוב מהיר ככל האפשר של הירח והמאדים).

מפאת חופש הדיבור אין לאסור על התבטאויותיהם של מבקשי הצלתנו באמצעות פתרונות רדיקליים. אבל בהחלט אפשר לבקש מהם שיקול דעת. אפשר וצריך לרדת על ארבע ולהתחנן שיפעילו בעצמם את קריטריון התועלת מול הנזק, קריטריון שבו ניתוח הסבירות של ממשות הסכנה, הצלחת פעולת ההצלה המתוכננת, והסבל שניסיון ההצלה יגרום, הוא המרכיב החשוב ביותר.

ובכל זאת, אולי נעזוב הכל ונתחיל לחפור?